

Antropogeniczne zmiany środowiskowe w kontekście procesów modernizacyjnych Kongresówki

Każdy las ma swoją niepowtarzalną historię i jego przeszłość może świadczyć o bardziej generalnych zmianach dziejących się w tle. W tym kontekście istotnym badawczo tematem jest kwestia instalowania się na ziemiach polskich pod zaborami procesów modernizacyjnych i tego w jaki sposób (z jednej strony) wpływały one na życie ówczesnego społeczeństwa, ale również na to z jakimi długofalowymi skutkami tych procesów mamy dziś do czynienia.

Nadrzędnym celem projektu jest zbadanie tego w jaki sposób trzy zasadnicze procesy modernizacyjne odbiły swoje piętno na dziejach Puszczy Kampinoskiej (ob. Kampinoski Park Narodowy). Stąd zasadnicze badania będą polegać na zbadaniu tego: 1) w jaki sposób wyglądało instalowanie na terenach Królestwa Kongresowego „nowoczesnej” gospodarki leśnej, 2) jak odbywało się meliorowanie mokradeł i 3) w jaki sposób postępowały kolejne fale kolonizacji wewnętrznej. Wybór Puszczy Kampinoskiej wydaje się całkiem oczywisty. Po pierwsze w Archiwum Głównym Akt Dawnych w Warszawie zachowało się około 120 planów Puszczy i jej otuliny. Rozpiętość czasowa tych planów mieści się między ok. 1790 a 1870 r. W kontekście tego, że w trakcie II wojny światowej wiele z dziewiętnastowiecznego zasobu Archiwum Głównego w Warszawie uległo zniszczeniu wspomniane mapy stanowią bezcenne (i do tej pory zupełnie niewykorzystane) źródło do obserwacji interesujących mnie zagadnień.

Projekt wpisuje się w nurt badań historii środowiskowej, która od kilku dekad jest intensywnie rozwijana w Europie Zachodniej. Ma on na celu dokładne zrozumienie wzajemnych interakcji między człowiekiem a środowiskiem, które zachodziły w przeszłości. W związku z tym wiele z badań historyczno-środowiskowych realizowanych na Zachodzie ma charakter interdyscyplinarny. Tak samo w wypadku opisywanego tu projektu poza badaniami historycznymi i kartograficznymi będą prowadzone prace opierające się na tzw. archiwach natury. W projekt zaangażowani będą paleoekolodzy, dendrochronolodzy i genetycy drzew. Takie kompleksowe podejście pozwoli na wzajemne uzupełnianie się poszczególnych źródeł. Dzięki temu będziemy w stanie lepiej i dokładniej zrozumieć skutki środowiskowe procesów modernizacyjnych jakie zachodziły na terenie Puszczy Kampinoskiej w przeszłości. Dodatkowo przeszłość tego lasu zostanie uzupełniona badaniami nad innymi skupiskami leśnymi w XIX w. Ze względu na brak archiwaliów pisanych związanych z Leśnictwem Kampinos kwerendy uzupełniające zostaną przeprowadzone w archiwach państwowych w Radomiu, Lublinie czy Krakowie. Dzięki temu wyjściu poza Kampinos będziemy chcieli lepiej zrozumieć to w jaki sposób gospodarowano lasami rządowymi i prywatnymi w XIX-wiecznej kongresówce i w jaki sposób procesy widoczne na terenie Kampinosu wpisywały się w ogólne trendy, a na ile były unikatowe.

Projekt ma szansę w znaczny sposób przyczynić się do rozwoju historii środowiskowej w Polsce. Dodatkowo wpłynie także na historię lokalną Puszczy Kampinoskiej i pozwoli lepiej zrozumieć jej przeszłość.